VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

HE 241/2020 vp
Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistus

Lakivaliokunta 2.3.2021

Sote-uudistus

1

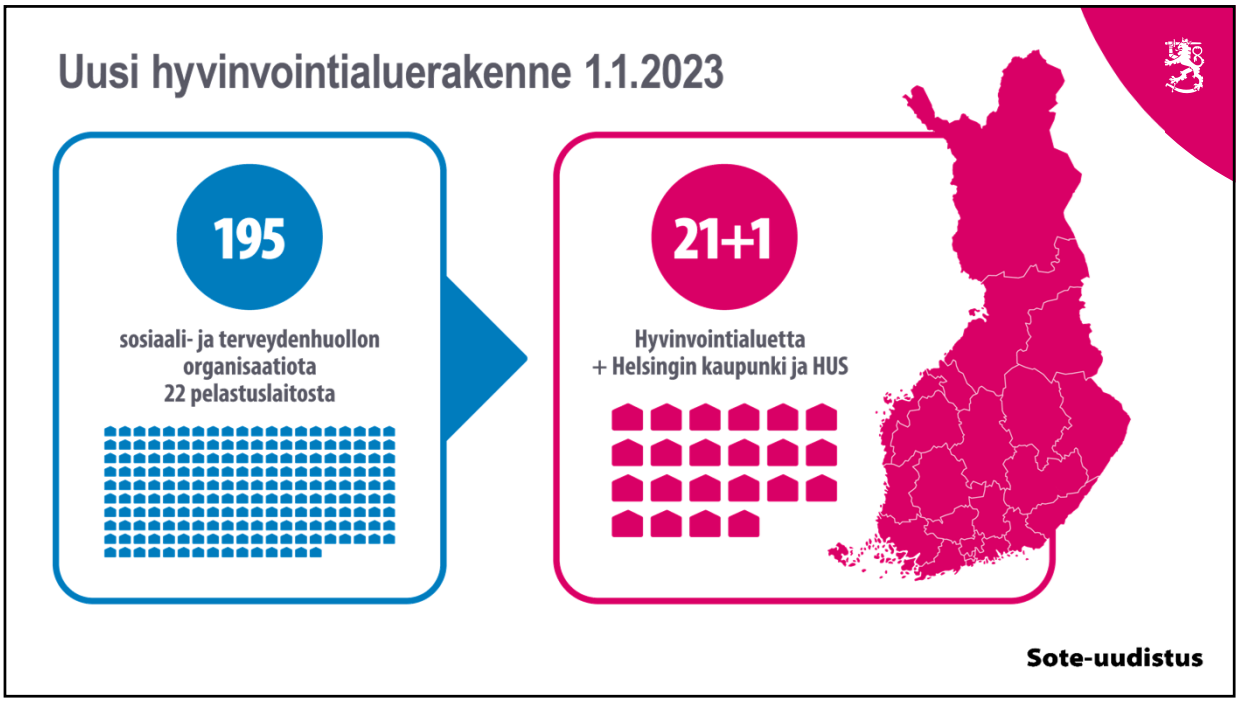
Sote-uudistuksen tavoitteet

- kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja
- turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille
- parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla
- turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti
- vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin
- hillitä kustannusten kasvua

Sote-uudistus

2

Uusi hyvinvointialuerakenne 1.1.2023
195
sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiota
22 pelastuslaitosta
21+1
Hyvinvointialuetta
+ Helsingin kaupunki ja HUS
Sote-uudistus

3

Soten ja pelastustoimen työnjako 1.1.2023
Valtio
• rahoitus
• ohjaus
21+1
soten ja pelan järjestämisvastuu
+ HUS
5
yhteistyöaluetta
työnjako erityistason palveluissa
Julkiset palvelut vahvassa roolissa
Yksityiset ja kolmas sektori täydentävät
Lappi
Pohjois-Pohjanmaa
Kainuu
Keski-Pohjanmaa
Pohjois-Savo
Pohjois-Karjala
Etelä-Pohjanmaa
Keski-Suomi
Pirkanmaa
Etelä-Savo
Satakunta
Päijät-Häme
Etelä-Karjala
Kanta-Häme
Kymenlaakso
Varsinais-Suomi
Keski-Uusimaa
Ahvenanmaa
Länsi-Uusimaa
Itä-Uusimaa
Vantaa-Kerava
Helsinki
Sote-uudistus

4

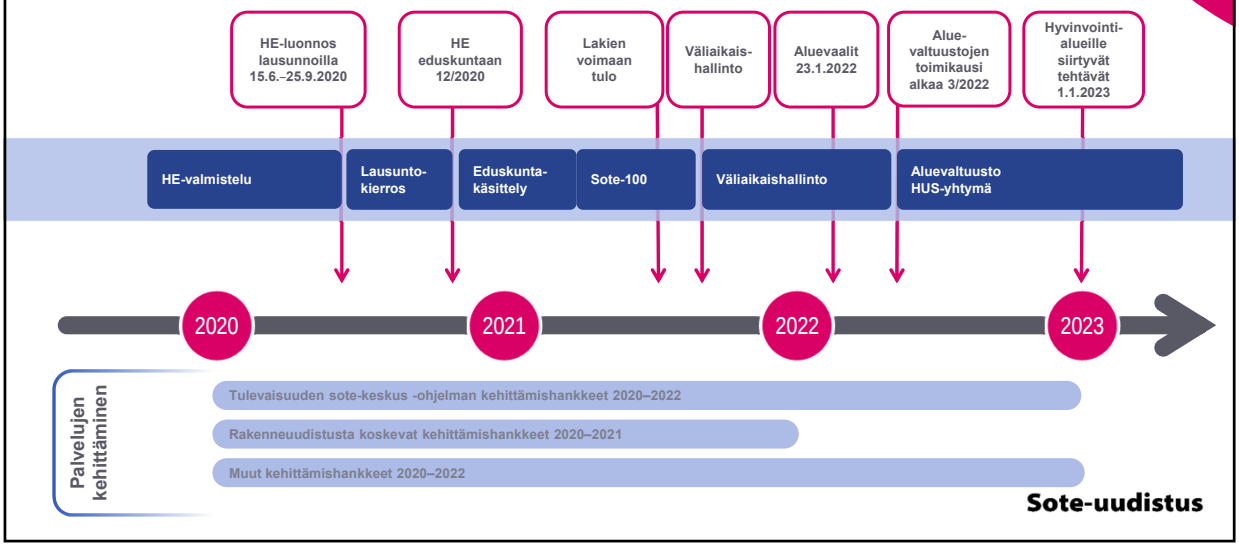
Hyvinvointialueet ja aluejako

- Hyvinvointialueet olisivat julkisoikeudellisia yhteisöjä, joilla on alueellaan itsehallinto, ylin päättävä toimielin vaaleilla valittava aluevaltuusto
- Hyvinvointialueesta annettavasta laissa säädettäisiin hyvinvointialueen toimintaa, taloutta ja hallintoa sekä talouden tarkastusta koskevat säännökset pitkälti kuntalakia vastaavasti
- Hyvinvointialueet vastaisivat Uuttamaata lukuun ottamatta maantieteelliseltä alueeltaan nykyisiä maakuntia
- Jatkossa hyvinvointialuejaon muuttuessa (kunnan siirtyminen toiseen tai hyvinvointialueiden yhdistäminen) muuttuisi vastaavasti myös maakuntajako, joka pohjana muille aluejaoille
  - ➢Uusi rakenne määrittää myös maakunnan liittojen ja valtion aluehallinnon aluejakojen pohjan sekä vaalipiirit (pl. Uusimaa)

Sote-uudistus

5

Sote-uudistuksen aikataulu 2020–2022

Sote-uudistus

6

Muutoksenhaku hyvinvointialueesta ehdotetussa laissa

- Muutoksenhakua koskevat säännökset hv-aluelain 16 luvussa
  - Sääntely vastaisi pitkälti kuntalain vastaavaa sääntelyä
- Oikaisuvaatimusmenettely
- Uusi muutoksenhakulaji, aluevalitus
- 16 luvun sääntely koskisi pääasiassa hyvinvointialueeseen itsehallinnollisena toimijana liittyviä asioita
  - Erityislainsäädännön perusteella joissain tilanteissa kuitenkin hyvinvointialueen viranomaisen tekemään päätökseen muutoksenhaku hallintovalituksella

Sote-uudistus

7

Oikaisuvaatimusmenettely

- Ennen valitusmahdollisuutta oikaisuvaatimus
  - Osa hyvinvointialueen sisäistä hallintomenettelyä
  - Pakollinen esivaihe ennen varsinaista muutoksenhakua
- Oikaisuvaatimus käsiteltävä kiireellisenä
- Tarkoituksena turvata hyvinvointialueen jäsenen vaikutusmahdollisuuksia hv-alueen päätöksenteossa
- Menettelyn ulkopuolelle jäisivät aluevaltuuston päätökset
- Oikaisuvaatimuksen voisi tehdä tarkoituksenmukaisuus- tai laillisuusperusteella

Sote-uudistus

8

Aluevalitus

- Hyvinvointialueen viranomaisen päätöksistä valitettaisiin hallinto-oikeudelle tehtävällä aluevalituksella, jollei laissa toisin säädettäisi.
- Aluevalitus olisi ensisijainen keino hakea muutosta aluevaltuuston päätökseen.
- Aluevalituksen valitusperusteina olisivat päätöksen tai päätöksenteon laillisuusvirheet:
  - 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
  - 2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa
  - 3) päätös on muuten lainvastainen.

Sote-uudistus

9

Valituskelpoisuus ja valitusoikeus

- Oikaisuvaatimuksen ja aluevalituksen voisi tehdä vain hyvinvointialueen viranomaisen lopullisesta päätöksestä.
- Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus olisi sekä hyvinvointialueen jäsenellä että asianosaisella.
- Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa järjestettyjä tehtäviä koskevasta päätöksestä oikaisuvaatimuksen ja aluevalituksen saisi tehdä myös yhteistyöhön tai yhteistoimintaan osallinen hyvinvointialue ja sen jäsen.

Sote-uudistus

10

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus, muuta erityistä

- Hyvinvointialueen asioissa päätös voitaisiin lähtökohtaisesti panna täytäntöön ennen sen tulemista lainvoimaiseksi.
  - Täytäntöönpano olisi kuitenkin kielletty, jos oikaisuvaatimus tai valitus kävisi sen johdosta hyödyttömäksi tai jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomainen kieltäisi täytäntöönpanon.
- Jatkovalitus hallinto-oikeudesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisi valituslupaa.
- Hyvinvointialueesta ehdotetussa laissa säädettäisiin myös muutoksenhausta eräisiin Valtiokonttorin päätöksiin.

Sote-uudistus

11

Rikosoikeudellinen virkavastuu hankittaessa palveluja tai työvoimaa yksityiseltä palveluntuottajalta ja käytettäessä vuokratyövoimaa (sote- järjestämislaki 20 §)

- Ostopalveluntuottajan ja tämän alihankkijan henkilöstöön sekä hankittuun ja vuokrattuun työvoimaan sovelletaan rikoslain (39/1889) 40 luvun rikosoikeudellista virkavastuuta heidän hoitaessaan hankittaviin palveluihin sisältyviä julkisia hallintotehtäviä.
- Rikosoikeudellista virkavastuuta sovelletaan myös edellä tarkoitetun yhteisön, säätiön tai muun oikeushenkilön lakimääräisen toimielimen tai johdon jäseneen sekä itsenäiseen ammatinharjoittajaan heidän hoitaessaan hankittaviin palveluihin sisältyviä julkisia hallintotehtäviä.

Sote-uudistus

12

Muutoksenhaku (sote-järjestämislaki 60 §, pela-järjestämislaki 20 §)

- Oikaisuvaatimuksesta ja aluevalituksesta hyvinvointialueen viranomaisen päätökseen säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 16 luvussa.
- Muutoksenhausta valtion viranomaisen sote-järjestämislain nojalla tekemään päätökseen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.
- Valtioneuvoston päätöstä hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksesta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu, ellei hallintotuomioistuin toisin päätä. (vain sote-järjestämislaki)
- Muutoksenhaussa uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä keskeyttämisuhan asettamista ja täytäntöönpantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen sovelletaan, mitä uhkasakkolaissa säädetään.

Sote-uudistus

13

Voimaanpanolaki ja muutoksenhaku

- Väliaikaisen toimielimen asettamisesta ei saa hakea muutosta
- Hyvinvointialueen, väliaikaisen valmistelutoimielimen ja väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän päätökseen haetaan muutosta oikaisuvaatimuksella ja aluevalituksella.
  - oikaisuvaatimus väliaikaisen valmistelutoimielimen päätöksestä tehdään valmistelutoimielimelle ja valmistelutoimielimen toimikauden päätyttyä aluehallitukselle.
- Mitättömiä ja irtisanottavia sopimuksia koskevat sekä voimaanpanolain nojalla tehtävistä muista sopimuksista aiheutuvat erimielisyydet käsitellään hallintoriita-asioina hallinto-oikeudessa.
- Valtiokonttorin päätökseen (laina- ja takausjärjestelyt) haetaan muutosta siten kuin hyvinvointialueesta annetun lain 147 §:ssä säädetään.
- Valtioneuvoston päätökseen (mm. kunnan oikeudesta saada korvausta omaisuusjärjestelyistä, HUS-perussopimus) haetaan muutosta siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Sote-uudistus

14

Kiitos
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Valtiovarainministeriö
Sote-uudistus

15